

ARCHEOLOGIENOTA RUNKST – DEN HEUVEL

S. VERSTREKEN, K. BOUCKAERT, N. GEELLEN,
O. VAN DE PEER, D. WIJNS & J. CLAESEN

OKTOBER 2024

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Runkst – Den Heuvel

Auteur(s)

Stien Verstreken, Kevin Bouckaert, Niels Geelen,
Oliver Van de Peer, Dimitri Wijns & Jan Claesen

Projectnummer

2024F45

Plaats en datum

Kortenaken, oktober 2024

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2024F45

ISSN 2034-5615

© 2024 ARCHEBO bv

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	4
1.3	<i>Doelstellingen</i>	7
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	7
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	7
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	8
2.2	<i>Toekomstige situatie.....</i>	10
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	11
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	19
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	22
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	30
4	Resultaten bureauonderzoek	31
4.1	<i>Algemeen</i>	31
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	31
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	32
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	33
5	Bibliografie	34
6	Figurenlijst.....	35
7	Plannenlijst.....	36

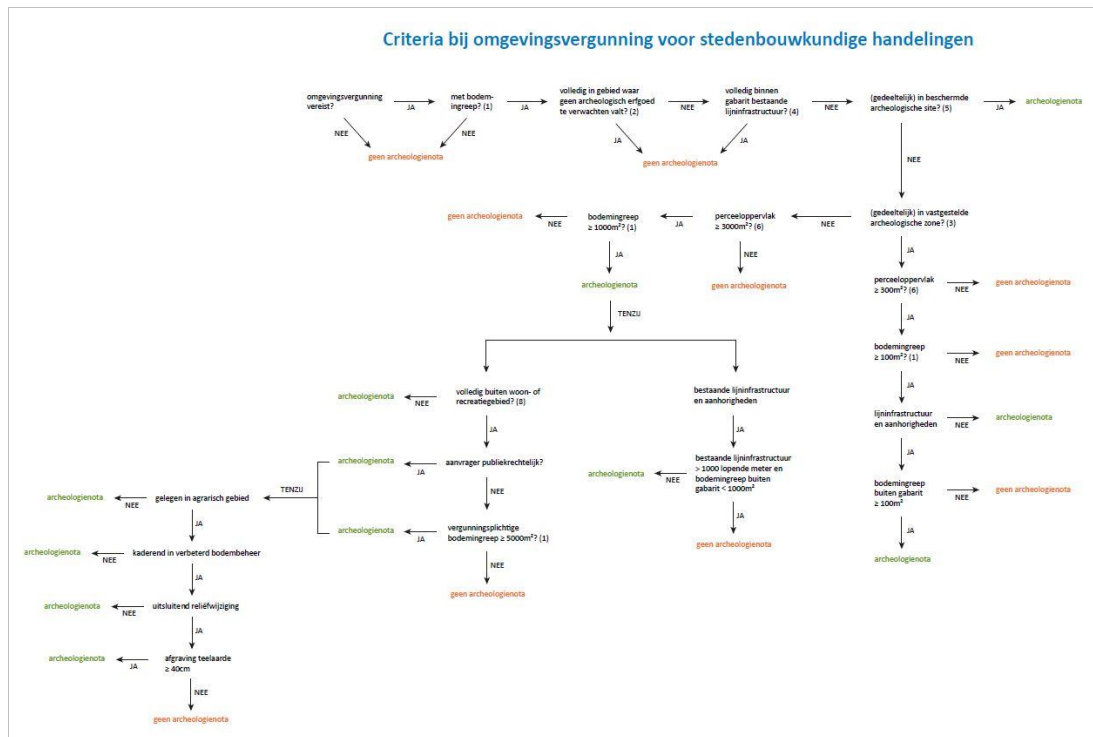
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

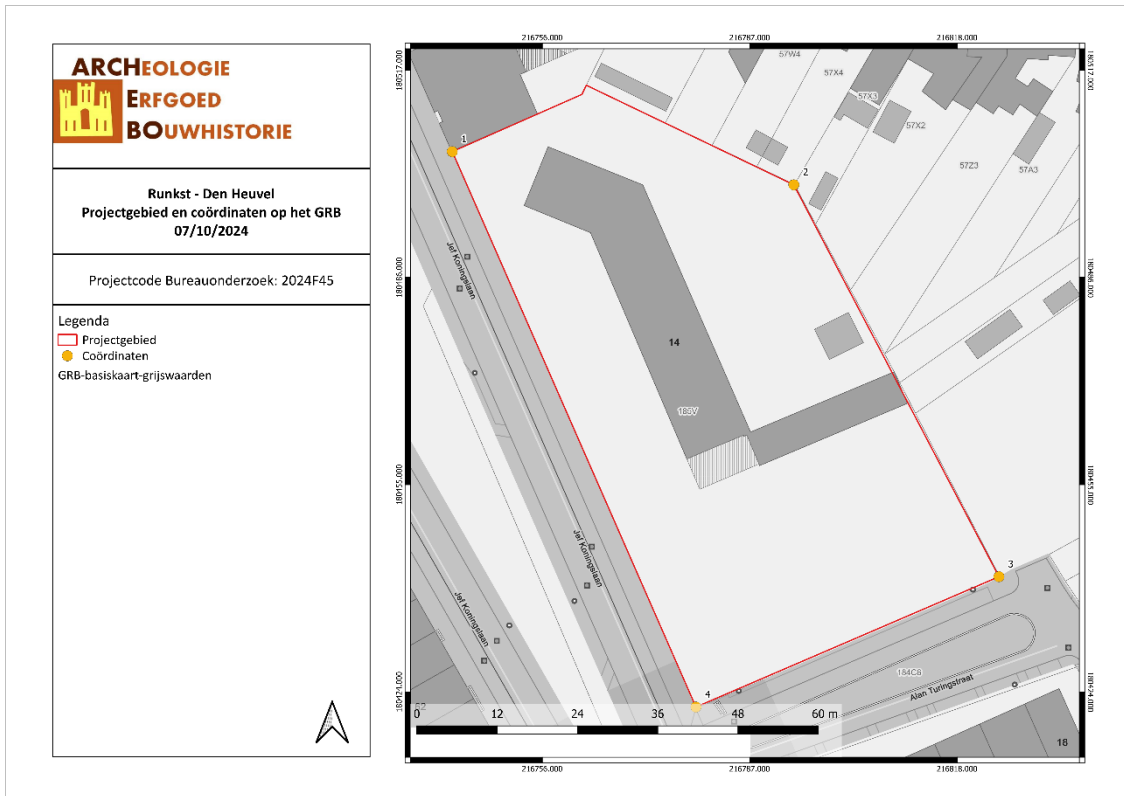
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bv een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Jef Koningslaan en de Alan Turingstraat te Runkst, een stadsteel van Hasselt (Limburg).

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in oktober 2024 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

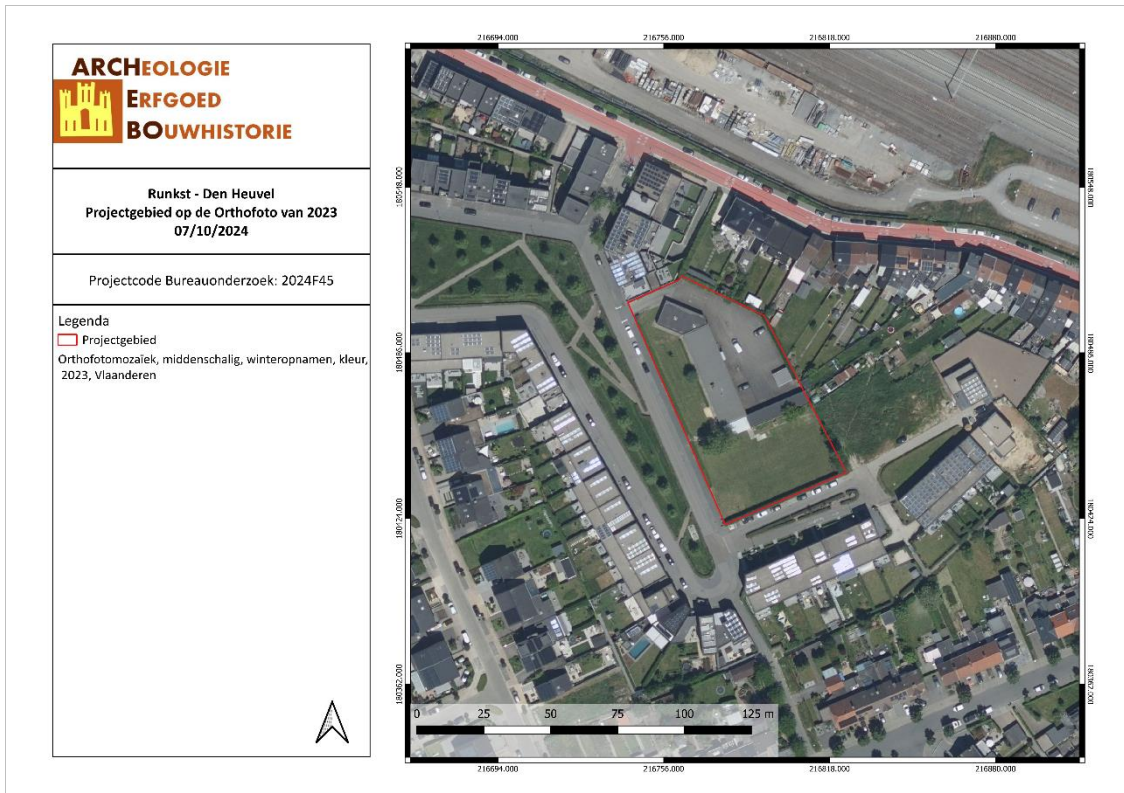
Administratieve fiche																									
Naam site:	Runkst – Den Heuvel																								
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem																								
Ligging:	Limburg, Hasselt, Runkst, Jef Koningslaan - Alan Turingstraat																								
Kadaster:	Hasselt, afdeling 6, sectie F, perceel 185V																								
Coördinaten:	<table> <tr> <td>1</td> <td>X</td> <td>216742.60</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>180505.09</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>X</td> <td>216793.52</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>180500.08</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>X</td> <td>216824.28</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>180441.49</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>X</td> <td>216778.90</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>180422.01</td> </tr> </table>	1	X	216742.60		Y	180505.09	2	X	216793.52		Y	180500.08	3	X	216824.28		Y	180441.49	4	X	216778.90		Y	180422.01
1	X	216742.60																							
	Y	180505.09																							
2	X	216793.52																							
	Y	180500.08																							
3	X	216824.28																							
	Y	180441.49																							
4	X	216778.90																							
	Y	180422.01																							
Uitvoerder:	ARCHEBO bv Merelnest 5 3470 Kortenaak																								
Projectcode bureauonderzoek:	2024F45																								
Projectleiding:	Jan Claesen																								
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014																								
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever																								
Grootte projectgebied:	ca. 3950 m ²																								
Uitvoeringsperiode:	oktober 2024																								
Reden van de ingreep	stedenbouwkundig																								
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.																								
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, stedenbouwkundig, Hasselt																								

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskaarten en luchtfoto's.

RUDE/07/10/24/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2024)

RUDE/07/10/24/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien er nog geen zekerheid is over het bekomen van de stedenbouwkundige vergunning. Te rooien bomen en te slopen gebouwen dienen ontmanteld te worden tot op het maaiveld. Het verwijderen van diepere constructies zoals kelders en stronken dient te gebeuren in functie van of na afloop van het archeologisch veldwerk.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

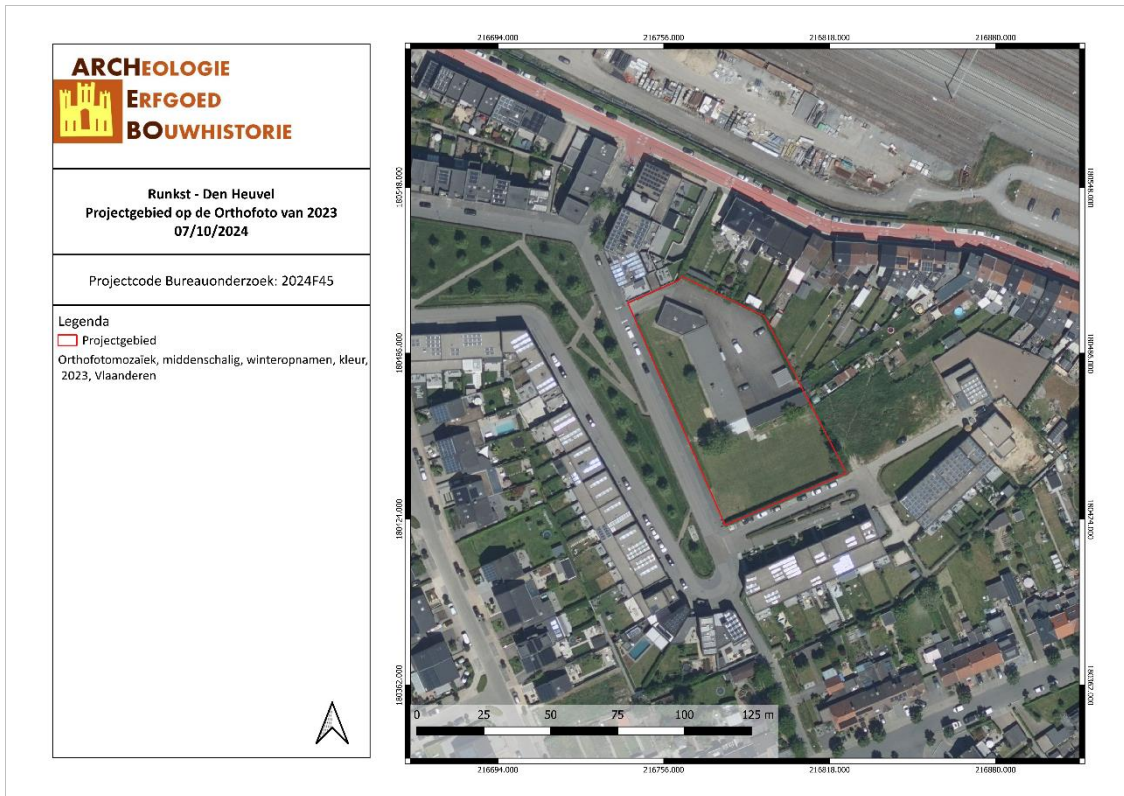
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

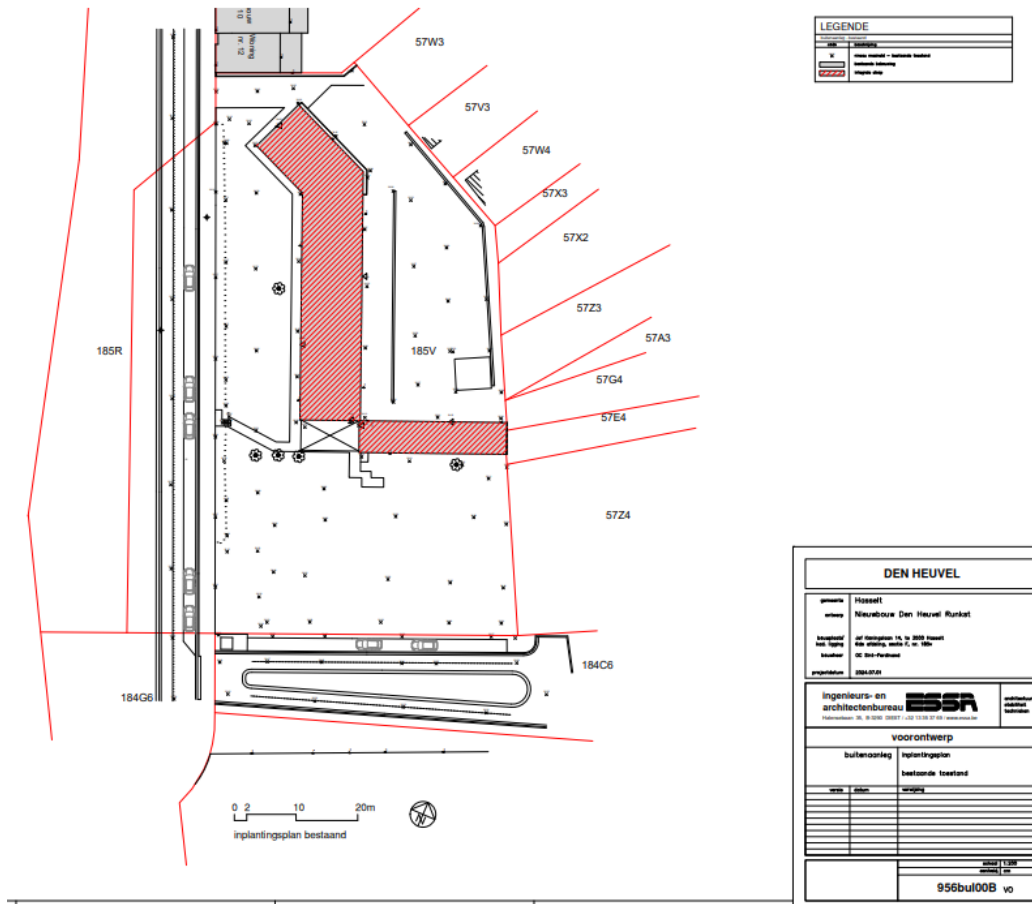
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied grenst in het zuidwesten aan de Jef Koningslaan en in het zuiden aan de Alan Turingstraat. Op dit moment zijn er een parking, een gebouw en verschillende bomen aanwezig binnen het noordelijke deel van het projectgebied. Het zuidelijke deel is onbebouwd. Op het gewestplan valt het volledige projectgebied binnen woongebied met uitzondering van de uiterste noordwestelijke hoek die binnen woonuitbreidingsgebied valt.

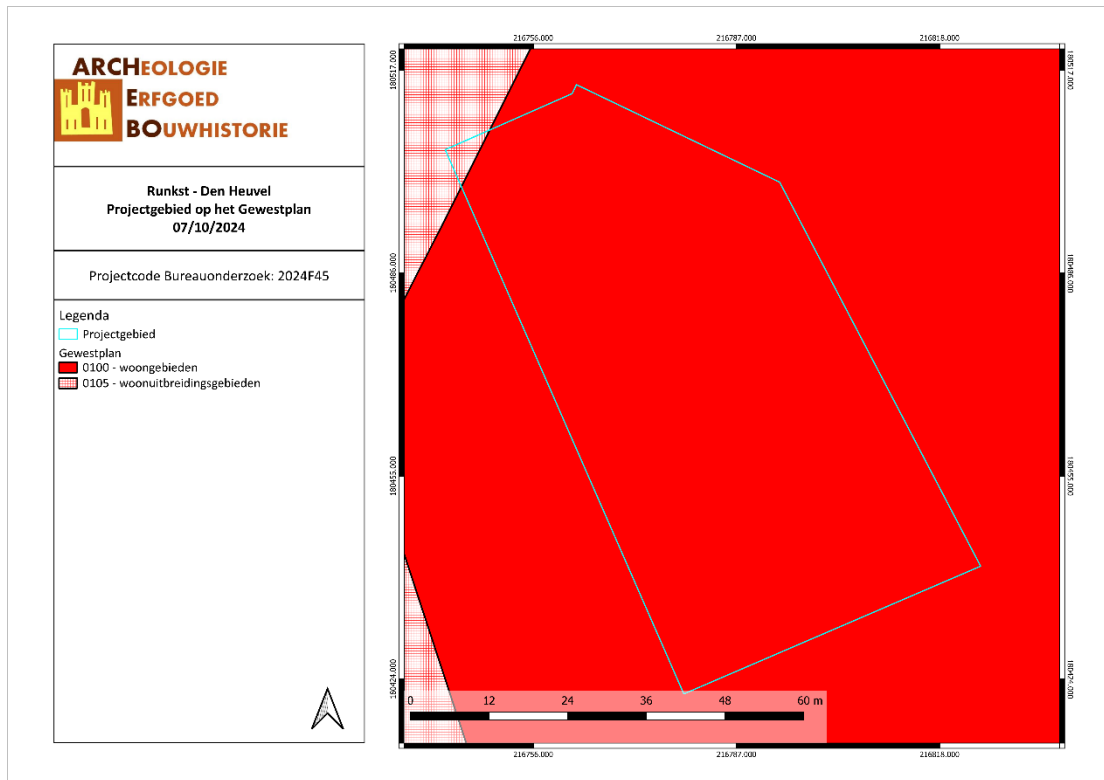

RUDE/07/10/24/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)

Figuur 5: Bestaande toestand (Opdrachtgever, 2024)

RUDE/07/10/24/4 - Digitale aanmaak

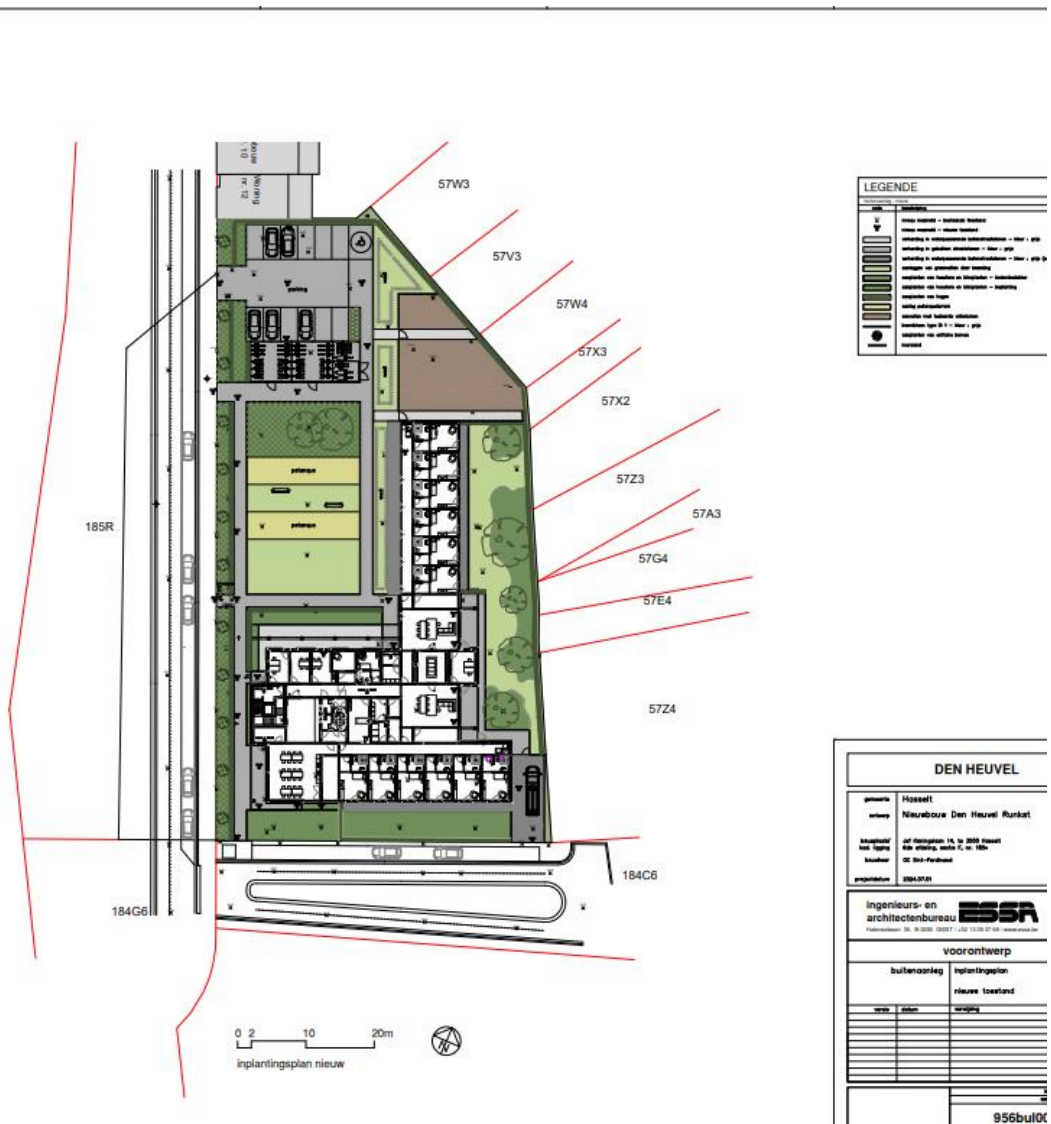
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2024)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De opdrachtgever zal het bestaande gebouw slopen en het gebied terug bouwrijp maken. De geplande nieuwbouw wordt ten zuiden van het oorspronkelijke gebouw opgetrokken. Dit gebouw zal gefundeerd worden met diepte funderingen die voor een verstoring zullen zorgen tot op een diepte van 31,80 m TAW (dit is een verstoring tot op een diepte van 7 m onder het mV.). Verder wordt er een kruipkelder onder het gebouw voorzien die voor een verstoring tot op een diepte van 38,00 m TAW zal zorgen (90 cm onder het mV).

In het noorden van het projectgebied wordt een bezoekersparking voor auto en fietsers voorzien. In het noordoosten van het projectgebied wordt teelaarde aangebracht. Dit gebied wordt in gebruik genomen als volkstuin en geflankeerd door wadi's die voor een verstoring zullen zorgen tot op 70 cm on het mV. In het westen van het projectgebied worden petanquebanen en groenzones met bankjes voorzien. Tussen deze groenzone en het nieuwe gebouw is ook een wadi voorzien. Tot slot wordt het volledige projectgebied omgeven door bomen en ander groen.

Op basis van deze plannen wordt er uitgegaan van een maximale verstoringgraad binnen het volledige projectgebied.

Figur 7: Stedenbouwkundigplan (Opdrachtgever, 2024)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

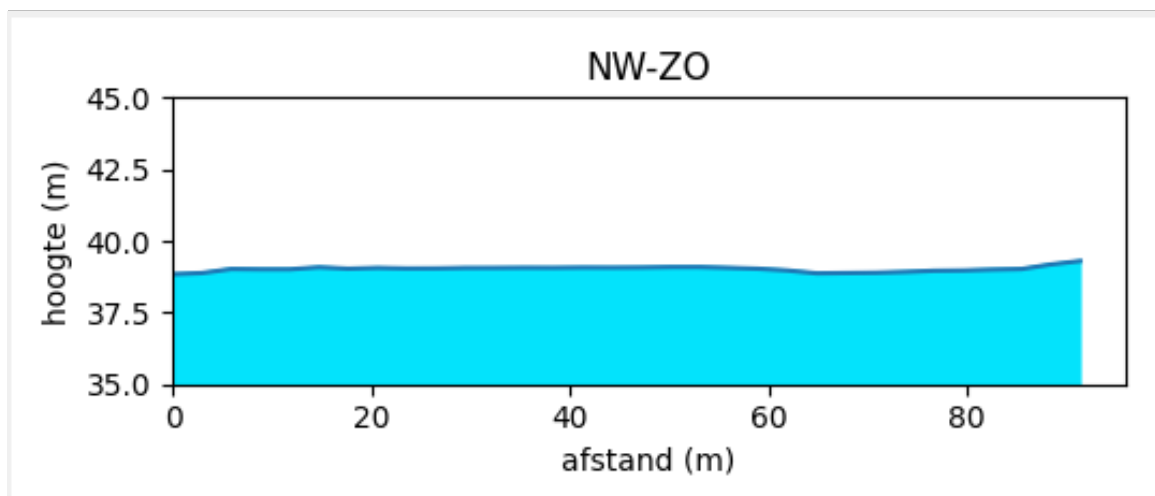
De gebruikte kaarten werden in georeferentieerde vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

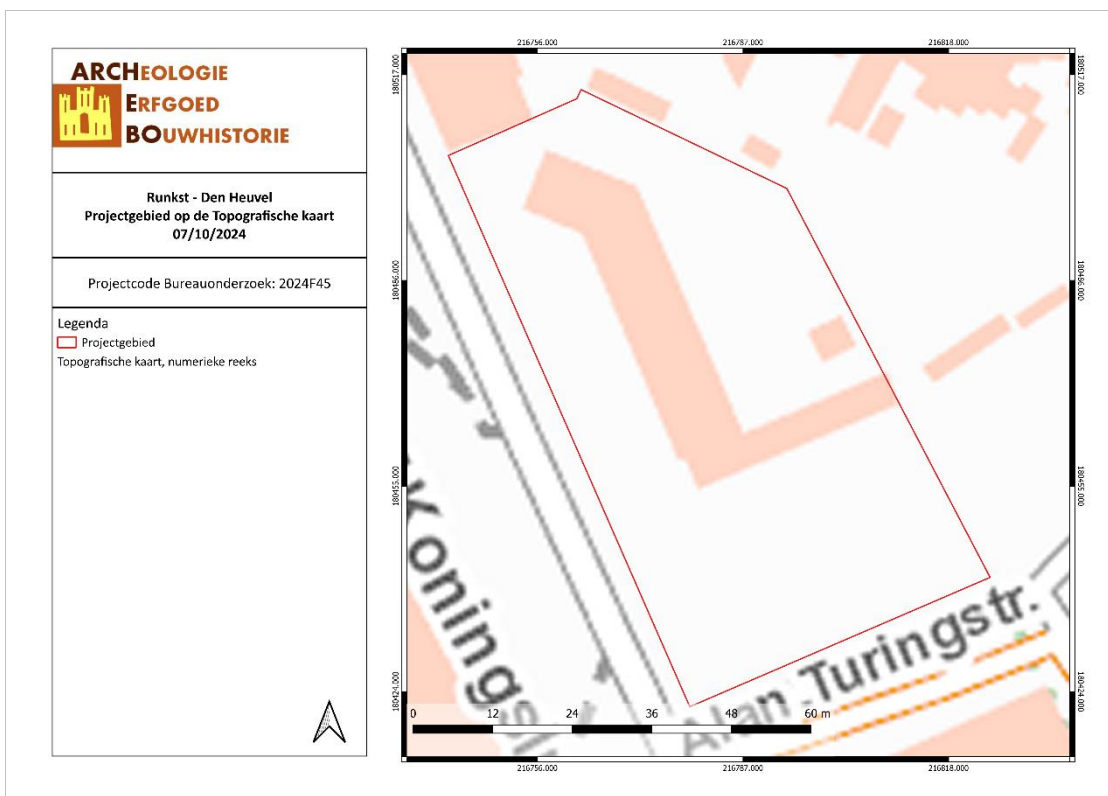
Het projectgebied ligt aan de Jef Koningslaan en de Alan Turingstraat in Hasselt. Hasselt is een stad en een gemeente gelegen in de Belgische provincie Limburg. Hasselt wordt omringd door de gemeenten Lummen, Herk de Stad, Nieuwerkerken, Alken, Kortesseem, Diepenbeek, Genk en Zonhoven. De gemeente heeft ook meerdere deelgemeentes zoals Wimmertinge, Sint-Lambrechts-Herk, Kuringen, Stokrooie, Kermt, Spalbeek en Stevoort. Daarnaast zijn er ook een hele reeks wijken terug te vinden. Het projectgebied is gelegen in Runkst. Dit stadsteel is ontstaan in de 20ste eeuw, toen de stad uitbreiding zocht buiten de stadsmuren. Het gebied is gelegen in een woonwijk nabij het station van Hasselt. In de ruimere omgeving zijn nog het Albertkanaal en de autosnelweg E313 terug te vinden.¹

De hoogte van het projectgebied blijft over het volledige projectgebied hetzelfde. De dichtstbijzijnde waterloop, de Krutsenbeek, bevindt zich op een afstand van 600 m ten zuidwesten van het projectgebied. Door de verre ligging van een natuurlijke waterweg is de trefkans voor steentijd artefactensites eerder laag.

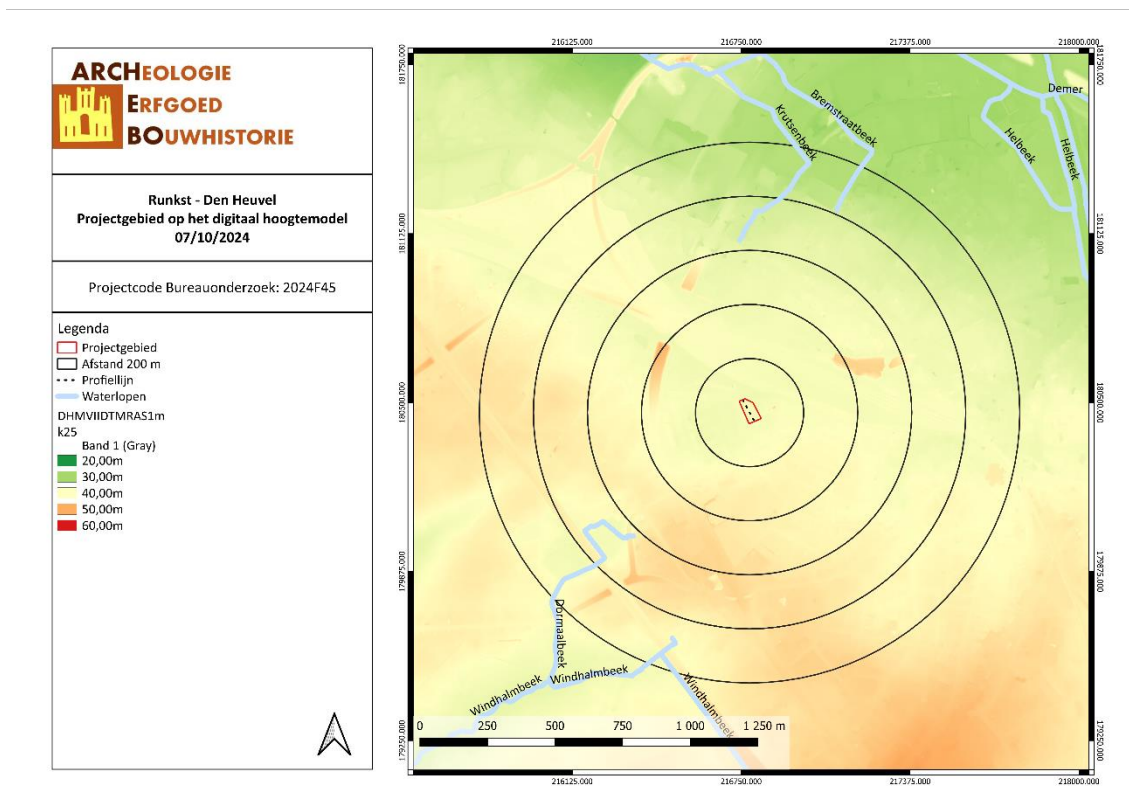
Figuur 8: Hoogteprofiel doorheen het plangebied (NW-ZO) (Geopunt, 2024)

¹ Wikipedia, "Hasselt", in Wikipedia, geraadpleegd 7 oktober 2024, [https://nl.wikipedia.org/wiki/Hasselt_\(Belgi%C3%AB\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Hasselt_(Belgi%C3%AB)).

RUDE/07/10/24/5 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2024)

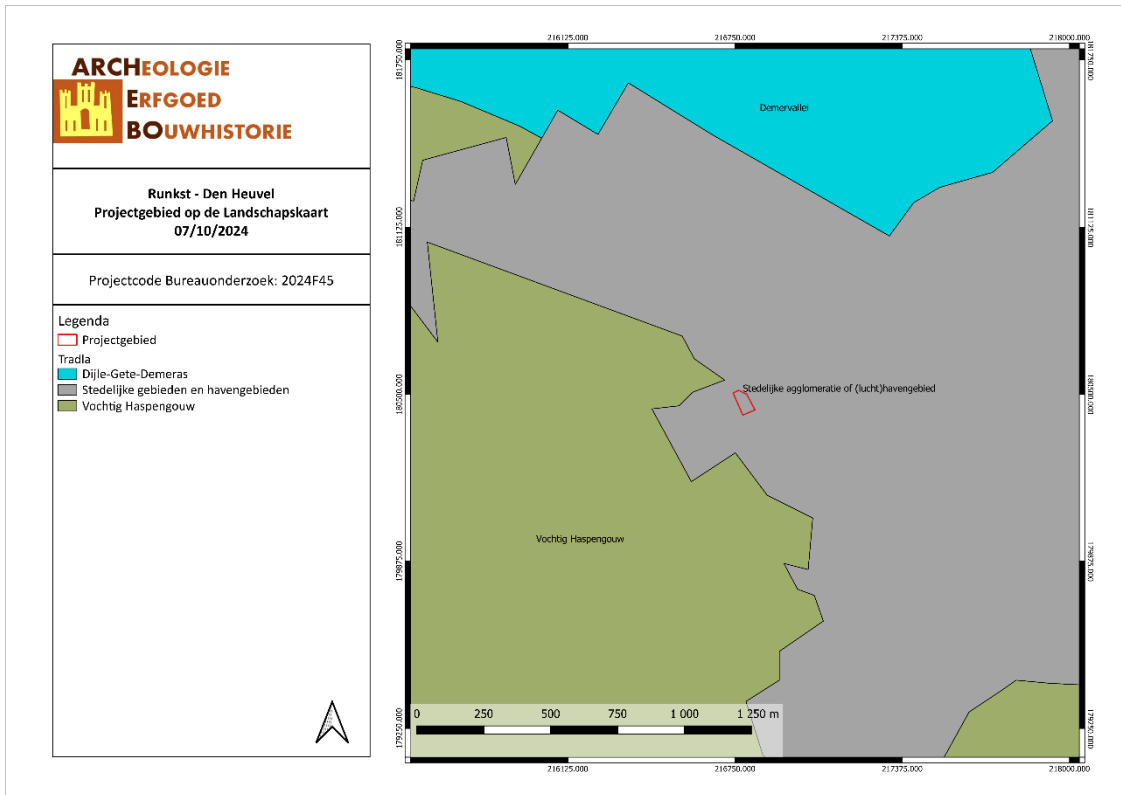
RUDE/07/10/24/6 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2024)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd binnen een stedelijke agglomeratie of (lucht)havengebied.

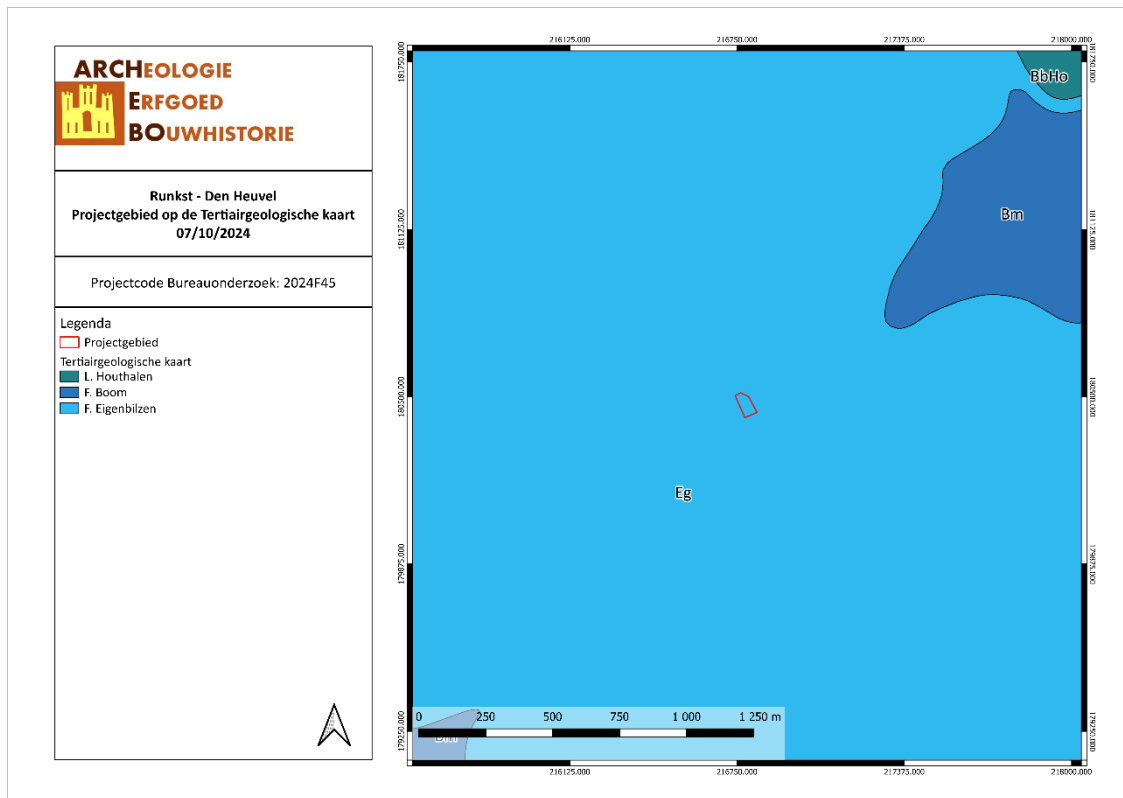

RUDE/07/10/24/7 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied op de Landschapskaart (Geopunt, 2024)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het projectgebied zich binnen de Formatie van Eigenbilzen. Het afsluitende kleirijk Eigenbilzen Glauconietzand kondigt het ondieper worden van de zee aan en is het begin van een grote regressie.² De formatie is gekenmerkt door zijn grijs tot groengrijs fijn zanderige ondergrond. Tevens is de bodem kleihoudend en weinig glauconiethoudend, glimmerhoudend. De formatie is onderaan sterk kleihoudend.³

RUDE/07/10/24/8 - Digitale aanmaak

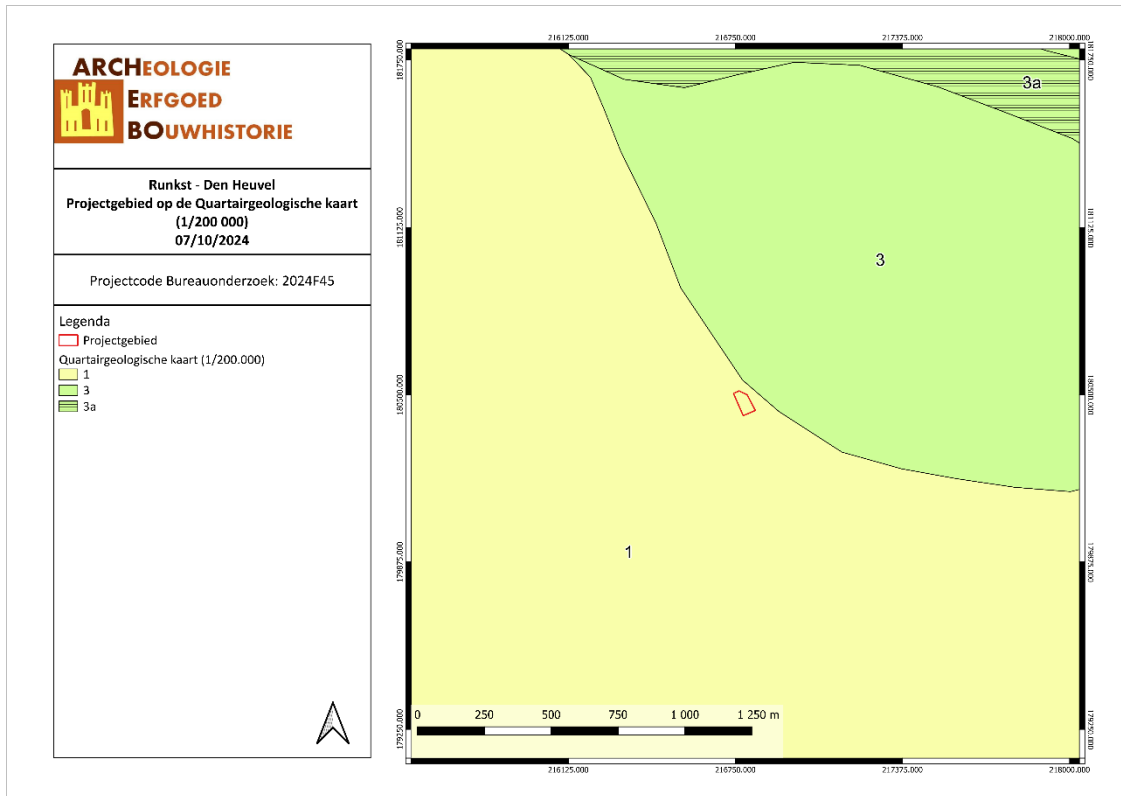
Figuur 12: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (Geopunt, 2024)

² Gullentops en Wouters, *Delfstoffen in Vlaanderen*, 18.

³ "Databank Ondergrond Vlaanderen".

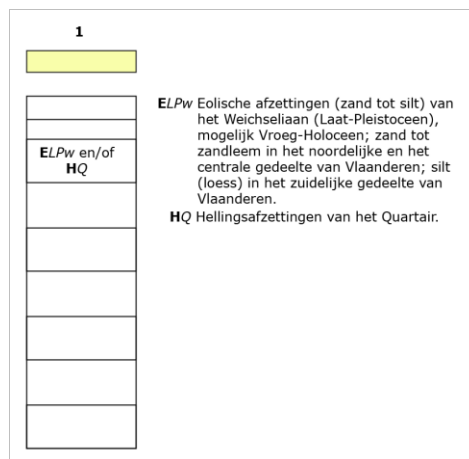
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 1. De onderste laag bestaat uit Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk vroeg Holoceen zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Boven deze afzetting is een hellingsafzetting uit het Quartair terug te vinden.⁴

RUDE/07/02/24/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200 000 (Geopunt, 2024)

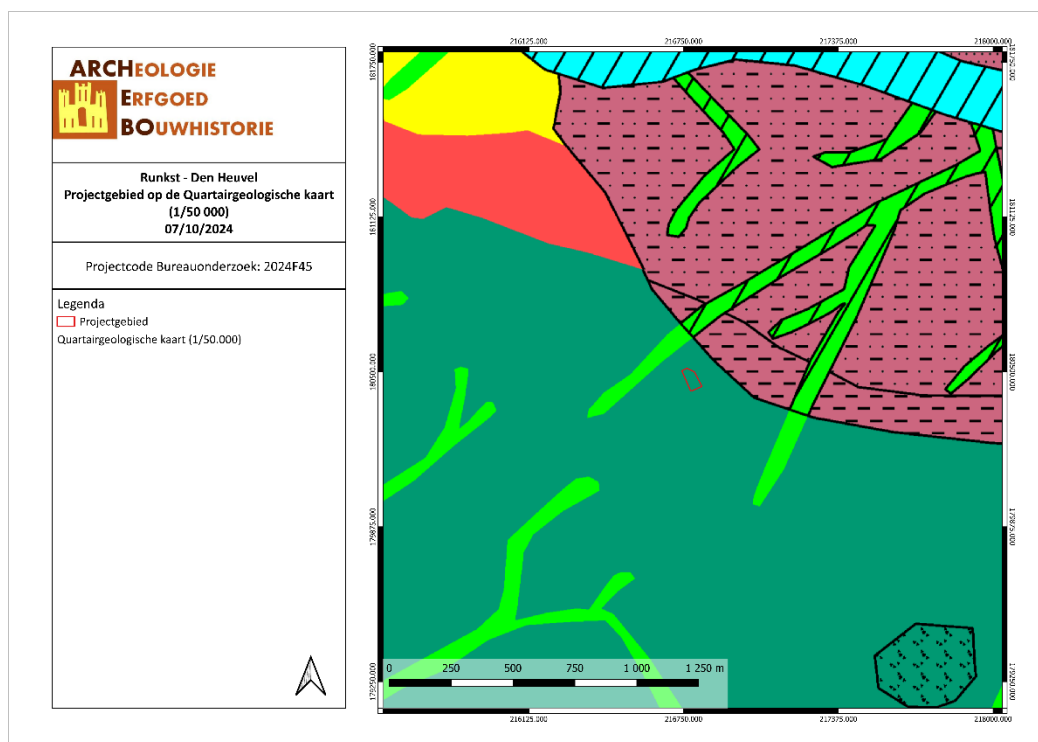

⁴ Databank Ondergrond Vlaanderen.

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het volledige projectgebied hetzelfde afzettingstype namelijk type 5. Dit type bestaat uit een afwisseling van dunne laagjes zand (Formatie van Wildert) en leem (Brabant Leem); dat een groter aandeel van zand heeft.

De Formatie van Wildert is een eolische (dek)zandafzetting. De Formatie bestaat uit geel en geelgrijs vrij goed gesorteerd zwaklemig kwartshoudend zand. Sporadisch is het grindhoudend, waarschijnlijk door cryoturbatie van onderliggende grindrijke afzettingen. Soms wordt aan de basis een keienlaag aangetroffen en soms een lichte bijmenging van glauconiet. De Formatie bezit regelmatig een zwakke gelaagdheid die zich manifesteert door een minieme korrelgrootte-variatie op cm-schaal. Deze zanden zijn doorgaans fijner dan de fluviatiele en herwerkte zanden, beter gekalibreerd en bezitten een typische gele kleur. De typische gele kleur gaat beneden de watertafel vaak over in een meer grijze kleur. De formatie is essentieel allochtoon en omvat de dekzanden in het noorden en noordoosten van België. De dikte varieert tussen 1 en 4 m.⁵

Het Brabant Leem is een eolische afzetting. Het pleistocene leem dat in Midden-België afgezet werd, was hoofdzakelijk van Weichsel (Würm) ouderdom. Tijdens deze ijstijd brachten de winden die vooral uit het N-NW kwamen, buiten sneeuw ook loess en zand mee dat opgewaaid werd uit blootliggende sedimenten (ook de Noordzee lag toen droog). Dit materiaal werd dan later weer afgezet, waardoor Midden-België met een leemmantel werd bedekt. Dit leem werd op sommige plaatsen weggespoeld. Zo vindt men nu nog de maximale leemaccumulaties in de depressies langs de lijzijden weer. Gebaseerd op de atmosferische vochtigheid kan men twee afzettingsperioden onderscheiden: het Hesbayaan en het Brabantiaan.⁶

RUDE/07/10/24/10 - Digitale aanmaak

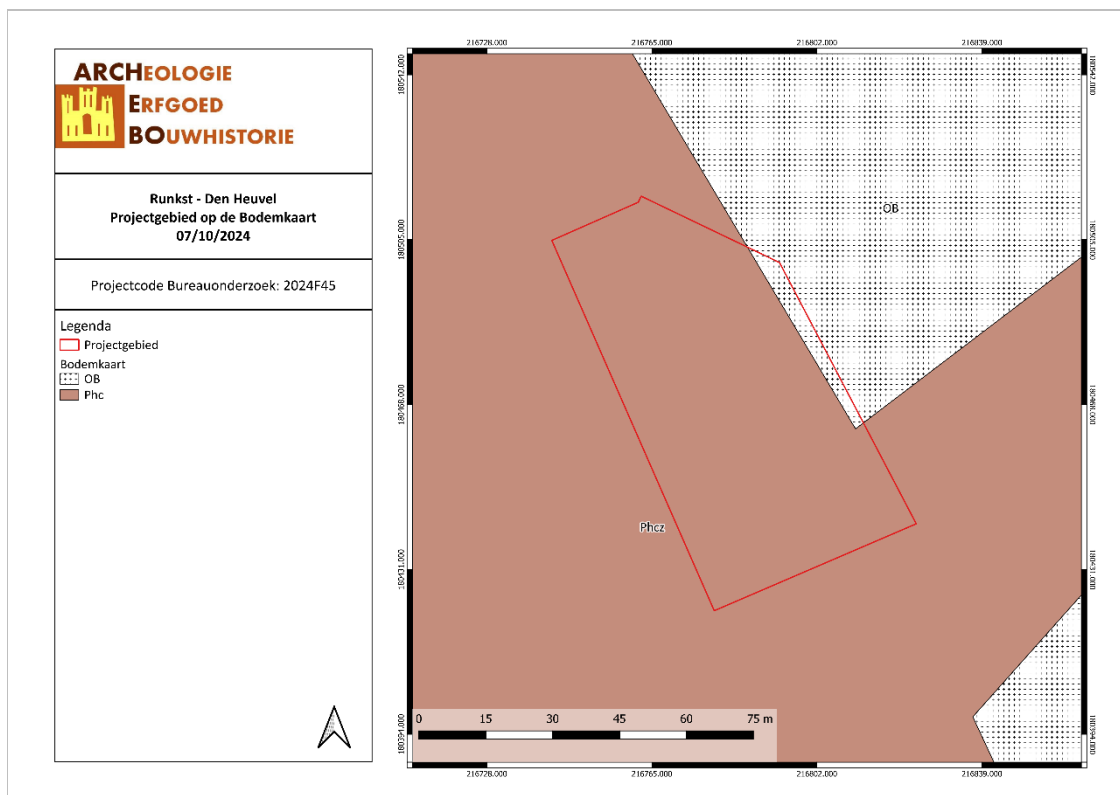
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50 000 (Geopunt, 2024)

⁵ FREDERICKX E & GOUWY S, *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 25, Hasselt*, Leuven 1996.

⁶ FREDERICKX E & GOUWY S, *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 25, Hasselt*, Leuven 1996.

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het grootste oostelijke deel van het projectgebied binnen een OB bodem. Een OB bodem betekent ‘onder bebouwing’. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd waardoor de onderliggende bodemserie niet meer te identificeren is. De rest van het projectgebied valt binnen een Phcz bodem. Deze hydromorfe tijdelijk natte stuwwatergronden vertonen roestverschijnselen vanaf de diepte van 20 cm. In de winter zijn ze te nat en in de zomer te droog. Het zijn wisselvallige akkerlandgronden, gevoelig voor uitdroging in de zomer. Ze worden veelal als weide gebruikt. Ze komen voor in golvende gebieden waar Tertiair-substraat of een ander Pleistoceen-substraat bijna dagzoomt.⁷

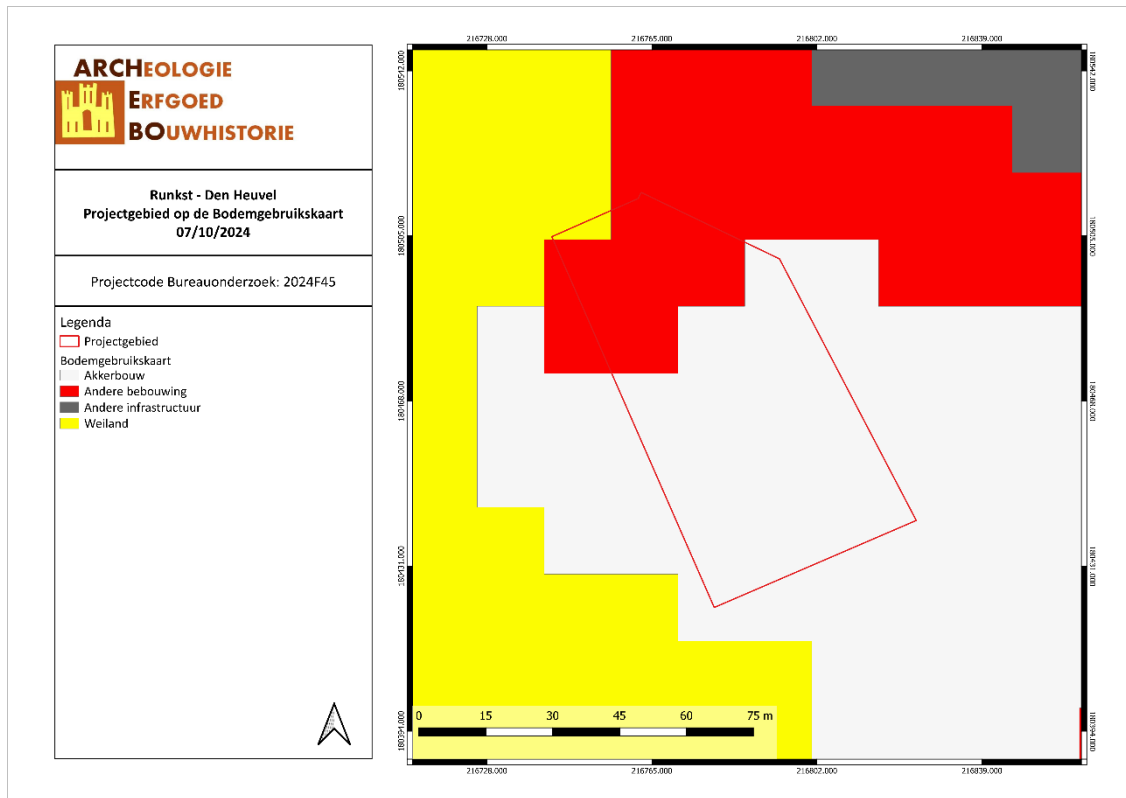

RUDE/07/10/24/11 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2024)

Er waren geen gegevens beschikbaar voor de potentiële bodemerosiekaart, bijgevolg is het projectgebied niet gekarteerd op deze kaart. Volgens de bodemgebruiksaanalyse valt het noorden van het projectgebied binnen andere bebouwing, voor het zuiden zijn er geen gegevens beschikbaar.

⁷ VAN RANST E. & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20.000)*, Gent, 2000, p. 107, 142, 179, 209.

RUDE/07/10/24/12 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Bodemgebruikskarta (DOV, 2024)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het projectgebied zijn er geen archeologische waarden bekend. Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied liggen 7 CAI locaties.

Ca. 608 m ten noordoosten van het projectgebied (CAI 979479) is een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem gebeurd en vervolgens een archeologische vlakdekkende opgraving. Tijdens deze onderzoeken zijn er sporen van de Volle Middeleeuwen tot en met de Tweede Wereldoorlog teruggevonden. Hierbij gaat het om loopgraven, en een agrarische nederzetting met aardewerk, glas, metaal en dergelijke.

Ca. 683 m ten noordoosten van het projectgebied (CAI. 224280) zijn tijdens een vooronderzoek met ingreep in de bodem grondsporen aangetroffen uit de Nieuwste Tijd. Het betreft recente kuilen en paalkuilen.

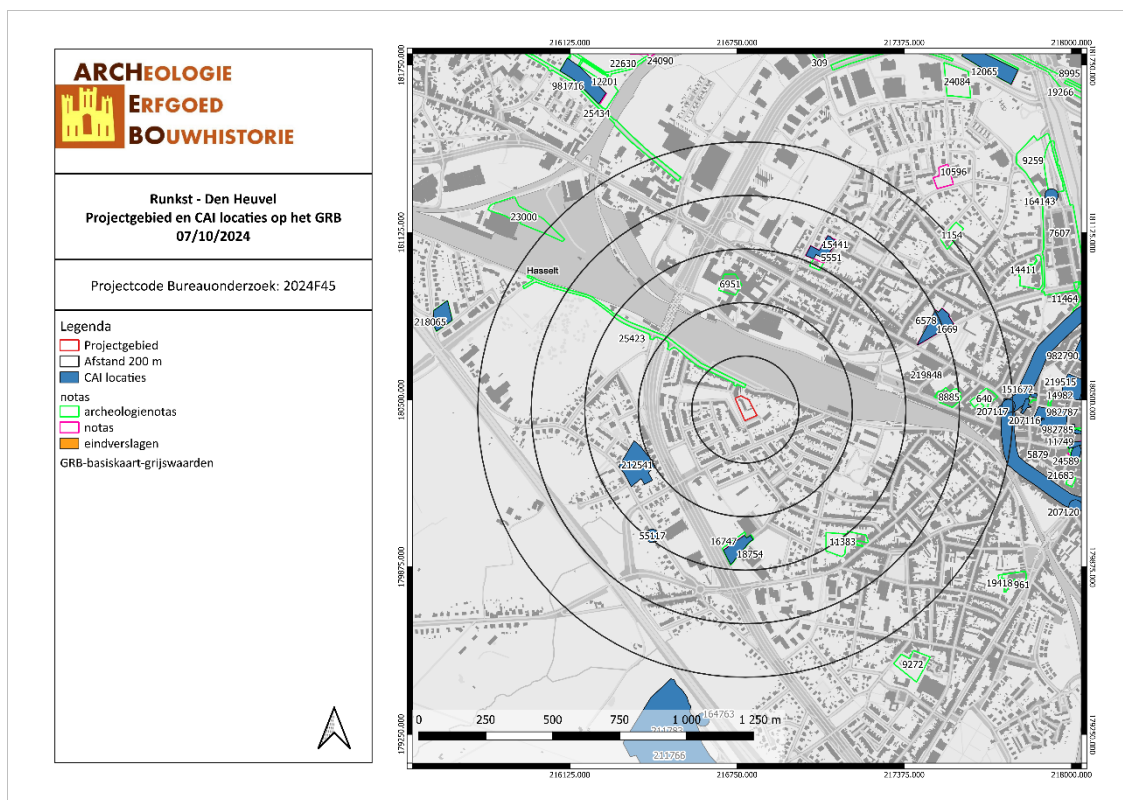
Ca. 659 m ten oosten van het projectgebied (CAI. 219848) is een toevalsvondst gemeld. Het betreft aardewerk met een stempel.

Ca. 964 m ten oosten van het projectgebied (CAI 207117) is er tijdens een cartografische studie vastgesteld dat er mogelijk een laat Middeleeuwse stadspoort aanwezig is.

Ca. 482 m ten zuiden van het projectgebied (CAI 981583) zijn tijdens een proefsleuvenonderzoek geen archeologisch relevante sporen aangetroffen.

Ca. 571 m ten zuidwesten van het projectgebied (CAI 55117) zijn toevalsvondsten aangetroffen, het gaat om een metaaldetectie vondst en aardewerk afkomstig uit de Romeinse periode.

Ca. 425 m ten zuidwesten van het projectgebied (CAI 212541) zijn tijdens een proefsleuvenonderzoek materiaal teruggevonden uit het mesolithicum en de Volle Middeleeuwen. Het betreft hier lithisch materiaal, aardewerk fragmenten en grondsporen van grachten en paalkuilen.

RUDE/07/10/24/13 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2024)

3.2.2 Bekrchtigde archeologienota's en nota's

Binnen een straal van 400 m rondom het projectgebied werd 1 archeologienota opgesteld.

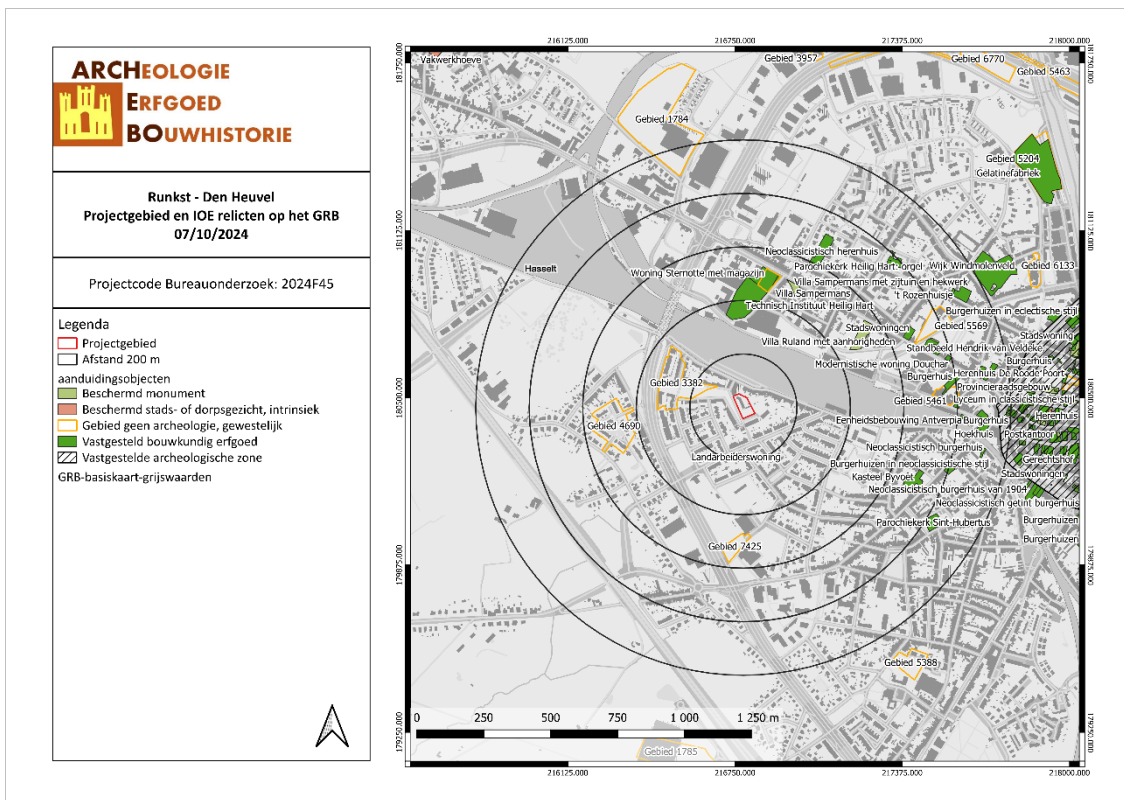
Uit het bureauonderzoek (CAI 24892) bleek dat de kans op kennisvermeerdering voor de wegtracé nihil was. Bijgevolg is er geen vervolgonderzoek vooropgesteld hiervoor. In de bufferbekens is een landschappelijk booronderzoek opgelegd. Het landschappelijk bodemonderzoek heeft uitgewezen dat de bodem verstoord was en er geen verder archeologisch onderzoek meer nodig was.⁸

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁹ Rondom het projectgebied zijn vooral gebieden terug te vinden waar geen archeologie meer aanwezig is. Daarnaast is er nog vastgestelde bouwkundig erfgoed en beschermde monumenten. 1 km ten oosten van het projectgebied ligt de historische stadskern van Hasselt.

⁸ DEVILLE T. en HOUBRECHTS S., *Archeologienota Hasselt Crutzenstraat-Spoorwegstraat*, Hasselt 2022.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 7 oktober 2024, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

RUDE/07/10/24/14 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relict(en) op GRB-basiskaart (IOE, 2024)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Toponymie en geschiedenis¹⁰

De naam Hasselt zou afgeleid zijn van het Germaanse Hasaluth, hetgeen hazelarenbos betekent.

Circa 1000 n Chr. ontstaat het graafschap Loon als leen van het Duitse keizerrijk, de nederzetting wordt weldra het centrum van dit graafschap, en bij de ontstane woonkernen voegt zich een grafelijk munitio en enkele leen- en laathoven (onder meer Henegauw, Mombeek, Rapertingen, Trekschuren). In 1232 wordt Hasselt verheven tot stad door Arnold IV, de graaf van Loon. Rond ca. 1281 is er de bouw van de versterkingen rondom Hasselt, waarschijnlijk is dit gelijktijdig met het uitgaven van de nieuwe Demer, wat een kunstmatige aftakking is van de Demer, die doorheen de stad werd geleid. Juridisch ressorteert de stad intra muros onder het Luiks recht, buiten de muren heerst het Loons recht. De eerste vermelding van de verlegging van het centrum van de stad naar de Grote Markt gebeurt in 1307. Hierbij wordt ook een nieuw stratenpatroon ontwikkeld in functie van dit nieuwe centrum. De nieuwe wegen leiden vervolgens van de markt naar de verschillende stadspoorten, zodat er min of meer een radioconcentrisch patroon ontstaat. Zo is er de Maastrichterstaart, dit is een belangrijke aftakking van de handelsweg Keulen-Brugge, naar de Maastrichterpoort, Kapelstraat en de Diesterstraat naar de Kuringenpoort. De Kempische straat, hoogstraat en Demerstraat leiden naar de Kempische poort enzovoort. De Havermarkt ontstond reeds vroeger dan de marktplaats naast de Grote Markt. Parrarel met de stadsomwalling liep de cirumeatus, die met stegen verbonden was met de torens van de omheining. Na het aanleggen van de stadsomwalling begonnen verschillende religieuze orden zich in de stad te vestigen.

Het economische leven tussen de 14de en de 16de eeuw werd beheerst door de lakennijverheid. Zo is er de oprichting van een lakenhal op de hoek van de Hoogstraat met de Fruitmarkt, later wordt deze verplaatst naar de hoek van de Koning Albertstraat met Grote Markt.

In 1366 is er de inlijving van het graafschap Loon bij het prinsbisdom Luik. In de 15de eeuw raakte de stad betrokken bij de Luikse burgeroorlogen tussen de Bourgondisch gezinde partij en de Frans gezinde groep onder leiding van de familie van der Marck. In 1468 is er de inname van de stad door Karel de Stoute. Vervolgens in 1482 door Willem van der Marck en nog in datzelfde jaar werd de stad veroverd door de troepen van Maximiliaan van Oostenrijk. In 1485 werd de stad ingenomen door Everard van der Marck. Bij de verschillende belegeringen werden de versterkingen achtereenvolgens gedeeltelijk vernietigd en weer hersteld. De vesting werd opnieuw ontmanteld bij de bezetting door de Hollandse troepen (1675-1681). Om vervolgens in 1705 volledig gesloopt te worden op de poorten na. De stadsomwalling werd nadien vervangen door een aarden wal beplant met een dubbele bomerrij.

Tijdens de Franse bezetting (1795) werd Hasselt de hoofdplaats van een arrondissement dat ressorteert onder het departement Neder-Maas. Na de onafhankelijkheid werd het de hoofdstad der beide Limburgen. Totdat Noord-Limburg in 1839 bij Nederland werd gevoegd.

In 1845 werden de oude wallen omgevormd tot de huidige promenade. Het economisch leven, dat tot de 16de eeuw beheerst werd door de lakennijverheid, ondergaat na het verval van deze industrietak een reconversie naar de bierbrouwerij en later naar de jeneverstokerij, die haar hoogste bloei kent in de 19de eeuw. In 1842-1844 waren in Hasselt vierentwintig stokerijen gelegen, een derde van het totaal aantal stokerijen van Limburg. Dit aantal nam in de loop der 19de eeuw nog toe. Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw groeiden deze bedrijven uit tot productie-eenheden op industriële schaal. Vanaf de jaren 1860

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 8 oktober 2024, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.
Wikipedia, "Hasselt".

werd ook aan buitenlandse export gedaan. Na aanleg van de spoorweglijn ten zuiden van de stad (1847) en het graven van de kanaalkom ten noordoosten (1858), begon de industrie zich ook buiten de stadskern te ontwikkelen.

De woningbouw was tot midden 19de eeuw beperkt gebleven tot het gebied intra muros, en de oude gehuchten Godsheide (ten noordoosten) en Rapertingen (ten zuidoosten), die zich tot straatdorpen ontwikkelden. De vakwerkbouw bleef vrij lang het stadsbeeld beheersen. Vanaf ca. 1500 werd overgegaan naar baksteenbouw, aanvankelijk uitsluitend voor religieuze gebouwen. Vanaf eind 16de eeuw ontstaat het type van bakstenen herenhuis met een hoektorentje. Bij het begin van de 18de eeuw werd het versteningsproces vrij algemeen ingezet, getuige hiervan zijn de resterende, kleinere burgerwoningen in late Maasstijl en Classicistische stijl, die in de hele stad, doch vooral aan de belangrijkste invalswegen worden aangetroffen.

In de eerste helft van de 19de eeuw begon de uitbreiding van de stad extra muros met het ontstaan van beperkte lintbebouwing aan de vier invalswegen. Vlakbij de stad zijn er concentratie van de fin-de-siecle architectuur op de pas aangelegde promenade. De gehuchten Runkst en Kiewit ontwikkelden zich begin 20ste eeuw. Na de tweede wereldoorlog zijn er sterke expansies, met ontwikkelingen van de andere wiken. De Casterwijk ten oosten uitgebreid met de Catharinawijk, de Kemptische wijk ten noorden en noordoosten met scholenconcentraties. De Willemswijk ten noordwesten, 't Gaarveld bij Runkst. Zeer recent zijn de wijken 't Hollandsveld en Henegauwbos ontstaan. Oorzaak van deze expansie is de vestiging van administratie en scholen in de provinciehoofdstad, en de economische ontsluiting van de streek door de steenkoolontginning. Deze vrij recente expansie was de oorzaak van een grondige wijziging in het stadsbeeld, verschillende interessante voorbeelden van burgerlijke architectuur (Gravenhuis, Claverblat) gingen verloren, en de afbraak der kloostergebouwen, ingezet na de onteigening en verkoop tijdens de Franse bezetting, ging verder (augustijnen-, celledoeders-, bonnefantenklooster). De kleinschalige stedelijke architectuur moet wijken voor onaangepaste nieuwe bouw, die op vele plaatsen het stadsbeeld begint te bepalen, culminerend in de bouw van de Twee Torenwijk (1972-1975), die thans op sterk storende wijze een deel vormt van het gabarriet der stad.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

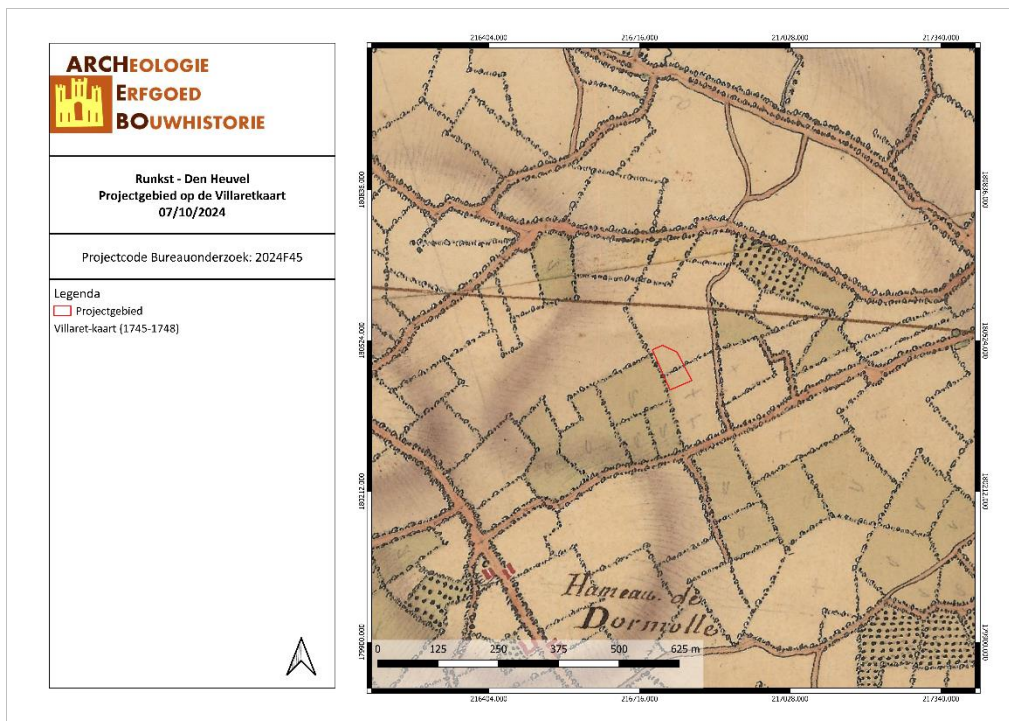
Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld, zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart is de eerste topografische kaart van een groot deel van de Zuidelijke Nederlanden. Ze werd gemaakt tussen 1745 en 1748 in opdracht van Lodewijk XV van Frankrijk en werd genoemd naar een van de makers, Jean Villaret (1703-1784). De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.¹¹

¹¹ 'Villaretkaart', in *Wikipedia*, 6 februari 2020, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>;
'Ferrariskaarten', in *Wikipedia*, 26 december 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

Op de Villaretkaart, de Ferrariskaart, de Vandermaelenkaart en de Atlas der Buurtwegen is geen van de wegen terug te vinden die vandaag de dag langs het projectgebied lopen. Op de Villaretkaart en de Ferrariskaart is het projectgebied gelegen binnen akkerland en wordt het doorsneden door een perceelsgrens. Tot slot waren er geen gegevens beschikbaar voor de Popp-kaart, bijgevolg is het projectgebied niet gekarteerd op deze kaart.

RUDE/07/10/24/15 - Digitale aanmaak

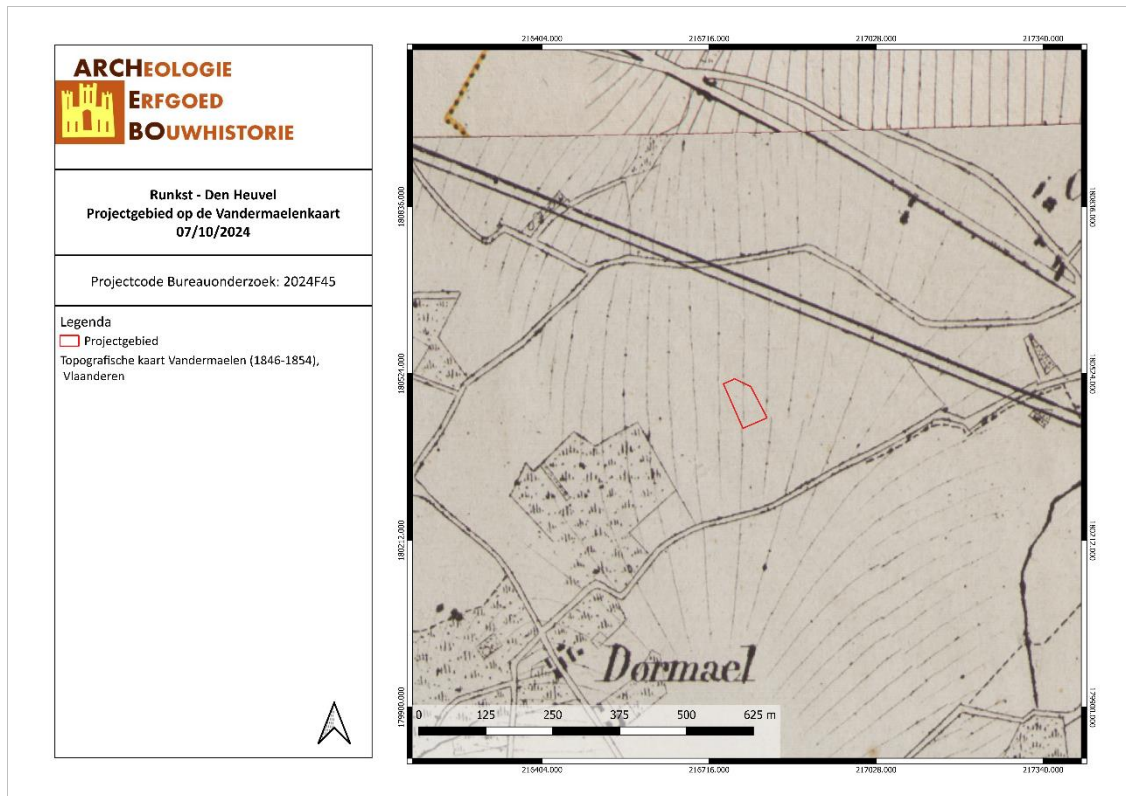
Figuur 19: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2024)

RUDE/07/10/24/16 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2024)

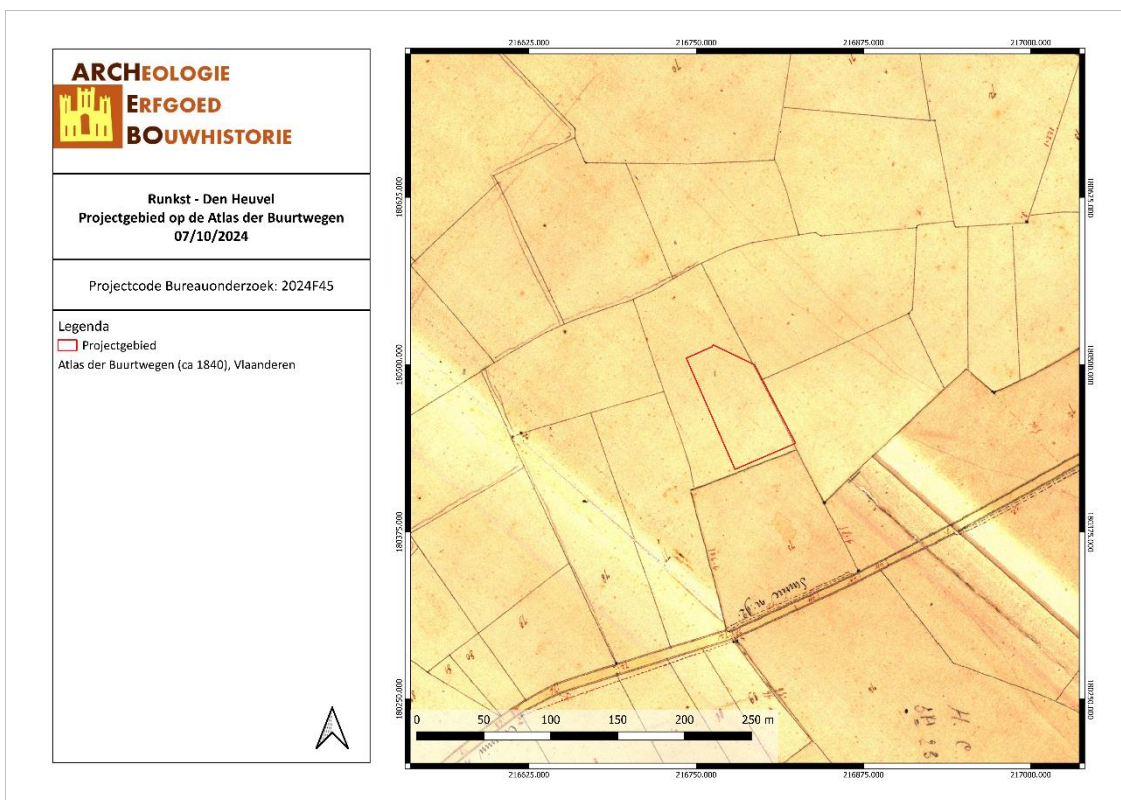
Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering van de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹² De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

RUDE/07/10/24/17 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2024)

¹² Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 8 oktober 2024, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

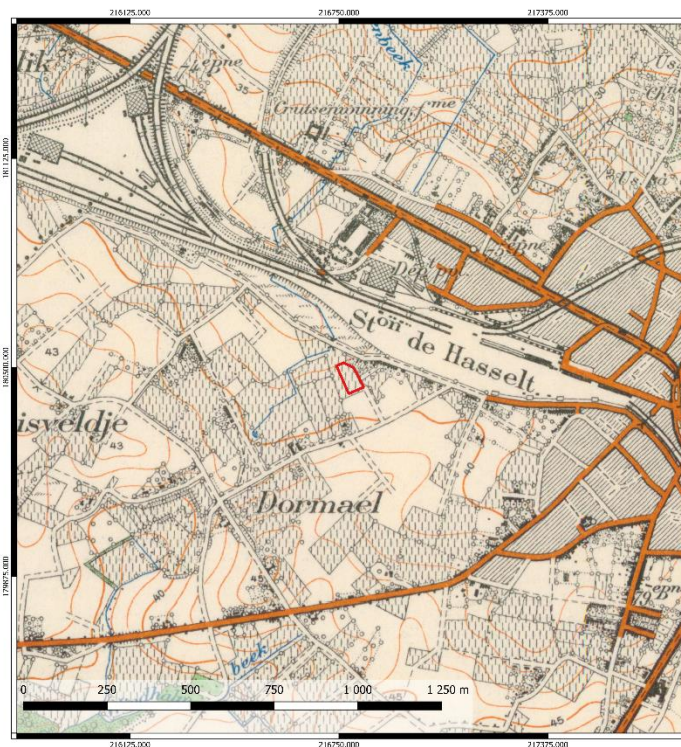
RUDE/07/10/24/18 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2024)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Vanaf de Topografische kaart van 1939 is een eerste verandering in het stratenpatroon terug te vinden. Een eerste straat is waar te nemen ten zuiden van het projectgebied. Vervolgens toont de Orthofoto van 1971 het huidige stratenpatroon en is er een eerste gebouw en verharding terug te vinden binnen het projectgebied. De Orthofoto van 1979-1990 toont een tweede gebouw dwars op het eerste gebouw. In 2000-2003 is een derde aanbouw in het noordwesten van het projectgebied terug te vinden. Vanaf dit moment is dus de huidige situatie terug te vinden.

<p>ARCHEOLOGIE ERFGOED BOUWHISTORIE</p>
<p>Runkst - Den Heuvel Projectgebied op de Topografische kaart van 1939 07/10/2024</p>
<p>Projectcode Bureauonderzoek: 2024F45</p>
<p>Legenda Projectgebied Topografische Kaart 1939</p>

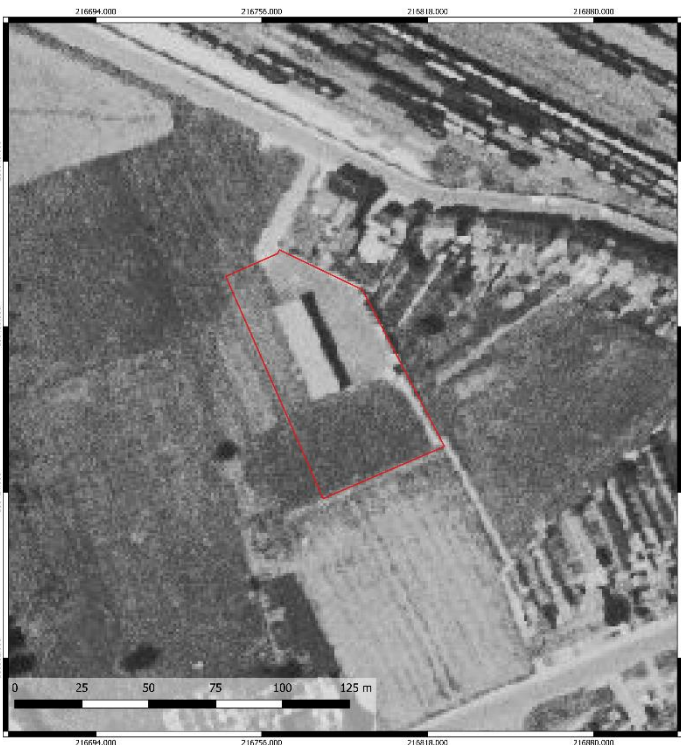

RUDE/07/10/24/19 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Topografische Kaart van 1939 (Geopunt, 2024)

<p>ARCHEOLOGIE ERFGOED BOUWHISTORIE</p>
<p>Runkst - Den Heuvel Projectgebied op de Orthofoto van 1971 07/10/2024</p>
<p>Projectcode Bureauonderzoek: 2024F45</p>
<p>Legenda Projectgebied Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch, 1971, Vlaanderen</p>

RUDE/07/10/24/20 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2024)

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Runkst - Den Heuvel
Projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990
07/10/2024

Projectcode Bureauonderzoek: 2024F45

Legenda
□ Projectgebied
Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1979-1990, Vlaanderen

RUDE/07/10/24/21 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2024)

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Runkst - Den Heuvel
Projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003
07/10/2024

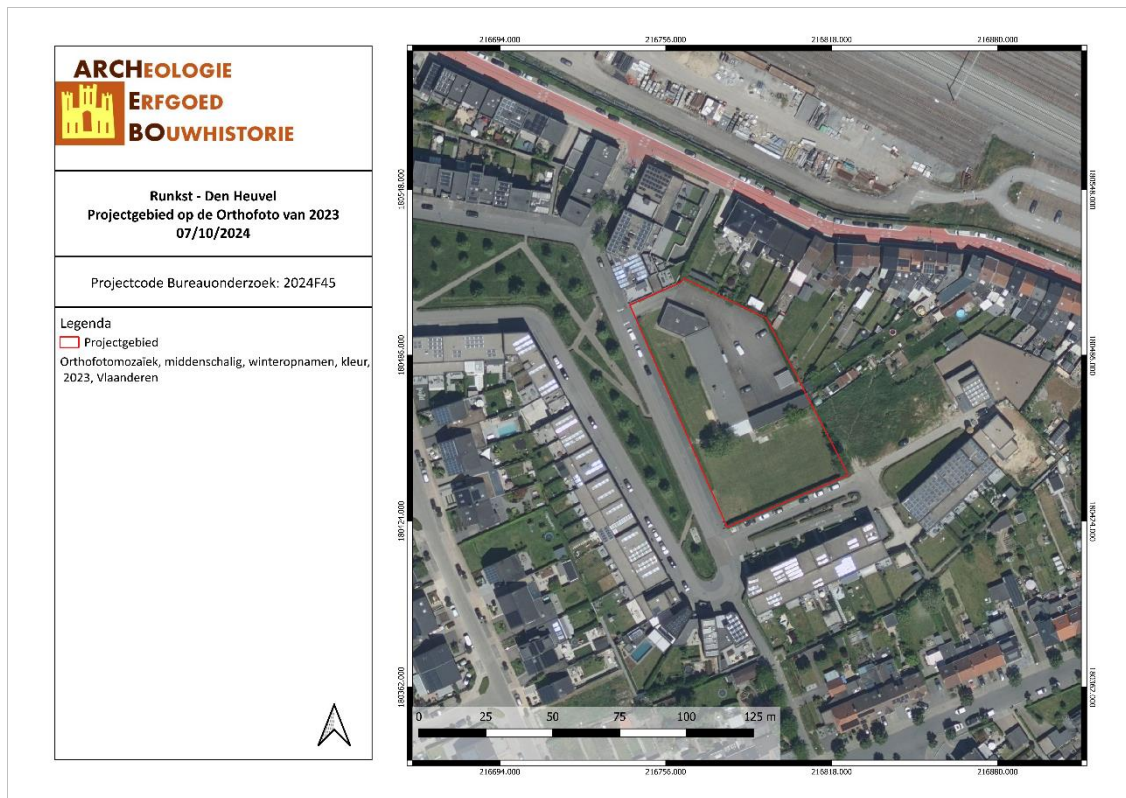
Projectcode Bureauonderzoek: 2024F45

Legenda
□ Projectgebied
Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2000-2003, Vlaanderen

RUDE/07/10/24/22 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2024)

RUDE/07/10/24/23 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van bovenstaande gegevens kan er een verwachting opgesteld worden naar mogelijke archeologische waarden binnen het projectgebied.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het grootste oostelijke deel van het projectgebied binnen een OB bodem. Een OB bodem betekent 'onder bebouwing'. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd waardoor de onderliggende bodemserie niet meer te identificeren is. De rest van het projectgebied valt binnen een Phcz bodem. Deze hydromorfe tijdelijk natte stuwwatergronden vertonen roestverschijnselen vanaf de diepte van 20 cm. In de winter zijn ze te nat en in de zomer te droog. Het zijn wisselvallige akkerlandgronden, gevoelig voor uitdroging in de zomer. Ze worden veelal als weide gebruikt. Ze komen voor in golvende gebieden waar Tertiair-substraat of een ander Pleistoceen-substraat bijna dagzoomt.¹³

Het gebied is gelegen in een woonwijk nabij het station van Hasselt. In de wijdere omgeving is nog het Albertkanaal en de autosnelweg E313 terug te vinden. De dichtstbijzijnde waterweg, de Krutsenbeek, bevindt zich op een afstand van 600 m ten zuidwesten van het projectgebied. Door de verre ligging van een natuurlijke waterweg is de trefkans voor steentijd artefactensites eerder laag.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied pas vanaf de tweede helft van de 20ste bebouwd is. Hiervoor was het gebied in gebruik als akkerland. Het moderne stratenpatroon is ook pas terug te vinden vanaf de eerste orthofoto van 1971.

Binnen het projectgebied zijn er geen archeologische waarden bekend. Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied liggen 7 CAI locaties. Het gaat om drie proefsleuvenonderzoeken en een opgraving. Eén van deze proefsleuvenonderzoeken heeft geen archeologische sporen opgeleverd, een tweede heeft enkel grondsporen uit de Nieuwste Tijd opgeleverd. Tijdens de archeologische opgraving zijn sporen en vondsten aangetroffen uit de Volle Middeleeuwen en de Tweede Wereldoorlog. Verder zijn er twee toevalsvondsten gemeld waaronder aardewerk en een metaaldetectievondst. Tot slot heeft een cartografische studie uitgewezen dat er mogelijk restante van een oude stadspoort.

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd. Aangezien er in de ruime omgeving nog weinig archeologisch onderzoek werd uitgevoerd is er een kans op kenniswinst.

¹³ VAN RANST E. & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20.000)*, Gent, 2000, p. 107, 142, 179, 209.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

De opdrachtgever zal het bestaande gebouw slopen en het gebied terug bouwrijp maken. De geplande nieuwbouw wordt ten zuiden van het oorspronkelijke gebouw opgetrokken. Dit gebouw zal gefundeerd worden met diepte funderingen die voor een verstoring zullen zorgen tot op een diepte van 31,80 m TAW (dit is een verstoring tot op een diepte van 7 m onder het mV.). Verder wordt er een kruipkelder onder het gebouw voorzien die voor een verstoring tot op een diepte van 38,00 m TAW zal zorgen (90 cm onder het mV).

In het noorden van het projectgebied wordt een bezoekersparking voor auto en fietsers voorzien. In het noordoosten van het projectgebied wordt teelaarde aangebracht. Dit gebied wordt in gebruik genomen als volkstuin en geflankeerd door wadi's die voor een verstoring zullen zorgen tot op 70 cm on het mV. In het westen van het projectgebied worden petanquebanen en groenzones met bankjes voorzien. Tussen deze groenzone en het nieuwe gebouw is ook een wadi voorzien. Tot slot wordt het volledige projectgebied omgeven door bomen en ander groen.

Op basis van deze plannen wordt er uitgegaan van een maximale verstoringsgraad binnen het volledige projectgebied.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Binnen het projectgebied zijn er geen archeologische waarden bekend. Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied liggen 7 CAI locaties. Het gaat om drie proefsleuvenonderzoeken en een opgraving. Eén van deze proefsleuvenonderzoeken heeft geen archeologische sporen opgeleverd, een tweede heeft enkel grondsporen uit de Nieuwste Tijd opgeleverd. Tijdens de archeologische opgraving zijn sporen en vondsten aangetroffen uit de Volle Middeleeuwen en de Tweede Wereldoorlog. Verder zijn er twee toevalsvondsten gemeld waaronder aardewerk en een metaaldetectievondst. Tot slot heeft een cartografische studie uitgewezen dat er mogelijk restante van een oude stadspoort.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied pas vanaf de tweede helft van de 20ste bebouwd is. Hiervoor was het gebied in gebruik als akkerland.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Het gebied is gelegen in een woonwijk nabij het station van Hasselt. In de ruimere omgeving is nog het Albertkanaal en de autosnelweg E313 terug te vinden. De dichtstbijzijnde waterweg, de Krutsenbeek, bevindt zich op een afstand van 600 m ten zuidwesten van het projectgebied. Door de verre ligging van een natuurlijke waterweg is de trefkans voor steentijd artefactensites eerder laag.

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd. Aangezien er in de ruime omgeving nog weinig archeologisch onderzoek werd uitgevoerd is er een kans op kenniswinst.

4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

Welke verstoringsgraad de gebouwen hebben veroorzaakt op het onderzoeksgebied kan op basis van het bureauonderzoek niet gezegd worden.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

De opdrachtgever zal het bestaande gebouw slopen en het gebied terug bouwrijp maken. De geplande nieuwbouw wordt ten zuiden van het oorspronkelijke gebouw opgetrokken. Dit gebouw zal gefundeerd worden met diepte funderingen die voor een verstoring zullen zorgen tot op een diepte van 31,80 m TAW (dit is een verstoring tot op een diepte van 7 m onder het mV.). Verder wordt er een kruipkelder onder het gebouw voorzien die voor een verstoring tot op een diepte van 38,00 m TAW zal zorgen (90 cm onder het mV). In het noorden van het projectgebied wordt een bezoekersparking voor auto en fietsers voorzien. In het noordoosten van het projectgebied wordt teelaarde aangebracht. Dit gebied wordt in gebruik genomen als volkstuin en geflankeerd door wadi's die voor een verstoring zullen zorgen tot op 70 cm onder het mV. In het westen van het projectgebied worden petanquebanen en groenzones met bankjes voorzien. Tussen deze groenzone en het nieuwe gebouw is ook een wadi voorzien. Tot slot wordt het volledige projectgebied omgeven door bomen en ander groen. Op basis van deze plannen wordt er uitgegaan van een maximale verstoringsgraad binnen het volledige projectgebied.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het grootste oostelijke deel van het projectgebied binnen een OB bodem. Een OB bodem betekent 'onder bebouwing'. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd waardoor de onderliggende bodemserie niet meer te identificeren is. De rest van het projectgebied valt binnen een Phcz bodem. Deze hydromorfe tijdelijk natte stuwwatergronden vertonen roestverschijnselen vanaf de diepte van 20 cm. In de winter zijn ze te nat en in de zomer te droog. Het zijn wisselvallige akkerlandgronden, gevoelig voor uitdroging in de zomer. Ze worden veelal als weide gebruikt. Ze komen voor in golvende gebieden waar Tertiair-substraat of een ander Pleistoceen-substraat bijna dagzoomt.¹⁴

Het gebied is gelegen in een woonwijk nabij het station van Hasselt. In de bredere omgeving is nog het Albertkanaal en de autosnelweg E313 terug te vinden. De dichtstbijzijnde waterweg, de Krutsenbeek, bevindt zich op een afstand van 600 m ten zuidwesten van het projectgebied. Door de verre ligging van een natuurlijke waterweg is de trefkans voor steentijd artefactensites eerder laag.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied pas vanaf de tweede helft van de 20ste bebouwd is. Hiervoor was het gebied in gebruik als akkerland. Het moderne stratenpatroon is ook pas terug te vinden vanaf de eerste orthofoto van 1971.

¹⁴ VAN RANST E. & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20.000)*, Gent, 2000, p. 107, 142, 179, 209.

Binnen het projectgebied zijn er geen archeologische waarden bekend. Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied liggen 7 CAI locaties. Het gaat om drie proefsleuvenonderzoeken en een opgraving. Eén van deze proefsleuvenonderzoeken heeft geen archeologische sporen opgeleverd, een tweede heeft enkel grondsporen uit de Nieuwste Tijd opgeleverd. Tijdens de archeologische opgraving zijn sporen en vondsten aangetroffen uit de Volle Middeleeuwen en de Tweede Wereldoorlog. Verder zijn er twee toevalsvondsten gemeld waaronder aardewerk en een metaaldetectievondst. Tot slot heeft een cartografische studie uitgewezen dat er mogelijk restante van een oude stadspoort.

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd. Aangezien er in de ruime omgeving nog weinig archeologisch onderzoek werd uitgevoerd is er een kans op kenniswinst.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het gebied is gelegen in een woonwijk nabij het station van Hasselt. In de ruimere omgeving is nog het Albertkanaal en de autosnelweg E313 terug te vinden. De dichtstbijzijnde waterweg, de Krutsenbeek, bevindt zich op een afstand van 600 m ten zuidwesten van het projectgebied. Door de verre ligging van een natuurlijke waterweg is de trefkans voor steentijd artefactensites eerder laag.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied pas vanaf de tweede helft van de 20ste bebouwd is. Hiervoor was het gebied in gebruik als akkerland. Het moderne stratenpatroon is ook pas terug te vinden vanaf de eerste orthofoto van 1971.

Binnen het projectgebied zijn er geen archeologische waarden bekend. Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied liggen 7 CAI locaties. Het gaat om drie proefsleuvenonderzoeken en een opgraving. Eén van deze proefsleuvenonderzoeken heeft geen archeologische sporen opgeleverd, een tweede heeft enkel grondsporen uit de Nieuwste Tijd opgeleverd. Tijdens de archeologische opgraving zijn sporen en vondsten aangetroffen uit de Volle Middeleeuwen en de Tweede Wereldoorlog. Verder zijn er twee toevalsvondsten gemeld waaronder aardewerk en een metaaldetectievondst. Tot slot heeft een cartografische studie uitgewezen dat er mogelijk restante van een oude stadspoort.

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd. Aangezien er in de ruime omgeving nog weinig archeologisch onderzoek werd uitgevoerd is er een kans op kenniswinst.

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren en er bijkomende maatregelen nodig zijn. Dit wordt verder besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

DEVILLE T. en HOUBRECHTS S., *Archeologienota Hasselt Crutzenstraat-Spoorwegstraat*, Hasselt 2022.

FREDERICKX E & GOUWY S, *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 25, Hasselt*, Leuven 1996.

LAGA P., LOUWY S. & GEETS S., 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): p. 144.

VAN RANST E. & SYS C., Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20.000), Gent, 2000, p. 107, 142, 179, 209.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed'. Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

'Ferrariskaarten'. In *Wikipedia*, 26 december 2019. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

'Geopunt', z.d. <https://www.geopunt.be/>.

Geopunt Vlaanderen. 'Atlas der Buurtwegen'. Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

'Villaretkaart'. In *Wikipedia*, 6 februari 2020. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2024) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)	8
Figuur 5: Bestaande toestand (Opdrachtgever, 2024)	9
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2024).....	9
Figuur 7: Stedenbouwkundigplan (Opdrachtgever, 2024)	10
Figuur 8: Hoogteprofiel doorheen het plangebied (NW-ZO) (Geopunt, 2024)	11
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2024).....	12
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2024)	12
Figuur 11: Situering van het projectgebied op de Landschapskaart (Geopunt, 2024)	13
Figuur 12: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (Geopunt, 2024)	14
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200 000 (Geopunt, 2024)	15
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50 000 (Geopunt, 2024) .	16
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2024)	17
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Bodemgebruikskaat (DOV, 2024)	18
Figuur 17: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2024)	20
Figuur 18: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2024)	21
Figuur 19: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2024)	24
Figuur 20: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2024).....	24
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2024)	25
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2024).....	26
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Topografische Kaart van 1939 (Geopunt, 2024)	27
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2024)	27
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2024).....	28
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2024).....	28
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)	29

7 PLANNENLIJST

RUDE/07/10/24/1 - Digitale aanmaak.....	6
RUDE/07/10/24/2 - Digitale aanmaak.....	6
RUDE/07/10/24/3 - Digitale aanmaak.....	8
HALU/07/02/24/4 - Digitale aanmaak.....	9
RUDE/07/10/24/5 - Digitale aanmaak.....	12
RUDE/07/10/24/6 - Digitale aanmaak.....	12
RUDE/07/10/24/7 - Digitale aanmaak.....	13
RUDE/07/10/24/8 - Digitale aanmaak.....	14
RUDE/07/02/24/9 - Digitale aanmaak.....	15
HALU/07/02/24/10 - Digitale aanmaak.....	16
HALU/07/02/24/11 - Digitale aanmaak.....	17
RUDE/07/10/24/12 - Digitale aanmaak.....	18
RUDE/07/10/24/13 - Digitale aanmaak.....	20
RUDE/07/10/24/14 - Digitale aanmaak.....	21
RUDE/07/10/24/15 - Digitale aanmaak.....	24
RUDE/07/10/24/16 - Digitale aanmaak.....	24
RUDE/07/10/24/17 - Digitale aanmaak.....	25
RUDE/07/10/24/18 - Digitale aanmaak.....	26
RUDE/07/10/24/19 - Digitale aanmaak.....	27
RUDE/07/10/24/20 - Digitale aanmaak.....	27
RUDE/07/10/24/21 - Digitale aanmaak.....	28
RUDE/07/10/24/22 - Digitale aanmaak.....	28
RUDE/07/10/24/23 - Digitale aanmaak.....	29